

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 6 Febrer de 1916.—Núm. 123.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Rambla de Sant Joan, 50, baixos
TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus conyencionalis.

En la "Unió Nacionalista Republicana" La Conferencia den Marcellí Domingo

La nostra Entitat i com ja teniem anunciat en nostres darrers editorials, tracta de desplegar les energies de nostres components per a la propagació i expandiment de nostres ideals de nacionalisme i republicanisme, i al efecte, ha organitzat la Comissió de Acció Política una serie de conferencies quins disertants ne serán els capdevaners de nostre credo, havent començat per la del jove i valent diputat per Tortosa, En Marcellí Domingo, celebrada el passat dilluns, dia 31 de Gener.

Una hora avans de la anunciada per a dit acte, el nostre Casal estava ple a vessar de nombrosa gentada, àvida de oir la paraula autoritzada den Marcellí Domingo qui va presentar-se, a les deu en punt, acompanyat dels seus amics, i nostres, Olivà i Cubells, i de nostres companys Lloret i Olivella Ricomà, havent sigut saludada sa presencia amb un franc aplaudiment.

I tot seguit, En Marcellí Domingo, començà sa conferencia, sense cap mena de presentació, puix que de tot'hom n'és molt conegut, per a exposar les seves impresions respecte a la darrera campanya parlamentaria i del actual moment polític, dient:

Avui que tota la Europa trontolla sots el retrò dels canons, envollada per aquesta guerra sagnant, a tots els països i pel seu interès patri, tots els seus homes se pregunten quina es la obra que tenen de realitzar per a referse de l'actual estat i mentres passa això a tot arreu, aquí, a Espanya, ne constituim una exepció i som el únic poble que no hem pogut fer-nos-la aquesta pregunta de lo que'ns convé fer, reduint-nos solsament a conservar la Neutralitat que no es altra cosa que'l haver-nos deixat de fer aquesta pregunta, no per lo de ara, sinó per lo que vindrà després, i heu's-aquí que contínuem vivint la mateixa vida que avans de esclatar la guerra, sense preocupar-nos de res, com si no existís. I aquesta pregunta no solament se l'ha deixada de fer el règim, no, sinó també nosaltres, els republicans, no'ns l'havém feta aquesta pregunta de lo que'ns pertoca fer; es més encare: els partits de esquerres, de la esquerra quieta i que no viu, no sabem quin es la nostra feina ni la obra a realitzar.

La gent quieta venia pregonant que la obra de la monarquia era bastant passable i veient lo que feia el règim, tractava de fer-nos veure que fora menester una obra de col·laboració amb el règim, per part de les esquerres. La guerra ens ha vingut a estorbar-ho, emprò ja se'ns havia demostrat que aquella obra de republicanitzar no descubria del règim, tot allò que era menester. I aixís se anava continuant, i la obra anava fent-se sempre igual i empitjorant, fins que fou descoberta del tot en la última legislatura, i no pas pels enemics del règim, no, sinó per boca de ells mateixos, de un dels partits dinastics, pel avui jefe de govern, el Comte de Romanones.

Sempre se anava discutint, quan dels presupostos se tractava, dels que's referien a ensenyança, justícia, administració, etc., etc., emprò mai els del exèrcit puix que se creia que era lo únic fort, bo i sà d'Espanya. I en aquesta darrera legislatura hem oit per boca, no de enemics del règim sinó dels qui'l defentsen, de que en nostre país no hi ha exèrcit, i de que'l poc que hi ha està desorganitzat com ho està tot lo demés.

Veiem, avans, com se destinaben a ensenyança

alguns mil·lions de pessetes i continuavem tenint molts analfabets; com se'n destinaben mil·lions per a justícia i que no n'hi havia ni se'n podia confiar; de que's gastaven mil·lions per a administració i que n'obstant els expedients pasaven de oficina a oficina sense realitzar-se mai. I malgrat el tenir analfabets, i no tenir justícia ni administració discutíem i mes discutíem els presupostos que feien referencia a això, regatejant-los, i n'obstant, quan venien les partides destinades al exèrcit no's discutien per creure's que podíem restar tranquils i de que estavem ben disposats per a qualsevol conflicte internacional. Mes no es pas aixís, com ens ho demostrà Romanones dient-nos ben clarament de que no tenim exèrcit; de que's gastaven molts mil·lions i no servien per a res; de que'ls gastos eren molt mes nombrosos que'ls altres països mes grans que'l nostre; de que gastant mes que ells no tenim res; de que amb els 400 mil·lions de presupost altres països tindrien mes exèrcit i material de guerra que nosaltres. Era Romanones qui deia això i encare hi afegia mes, deia que'ls mil·lions no s'invertien en material per als soldats ni en menjar, ni en quar'els, ni en ferrocarrils estratègics, ni en fàbriques de municions per al exèrcit, ni en defentsa de les costes, i preguntava el Comte, si no tenim res per a defentsar-nos, en que's gasten aquestos 200 mil·lions? I digué de que al Ministeri de Guerra hi havia doble número de quefes i oficials que'l de Alemanya.

En quan al Marroc, no es altre cosa que una aventura militar com el, de avans, de les colonies espanyoles, que servien per a satisfer la sed dels militars que aquí no podien arrelar, se'n anaven a Cuba, a robar, a enriquir-se, tornant a Espanya plens de diners, i això durà fins que aquella gent se rebelaren contra la Espanya que'ls hi enviava els generals per a robarlos. I com a experiencia de tot allò ha vingut la aventura del Marroc, aont s'hi va amb els mateixos intents que allà, a viure a costa de la Monarquia, ocupant els militars tots els llocs civils per a explotarlos i viure d'ells, menjant-se tots els gastos, sense deixar res per a ensenyança ni justícia i destinant-ho tot als militars. (Aplaudiments.)

Al obrirse les Corts els de esquerra demanàrem se discutís, avans que tot, els projectes econòmics, puix que veiem els perills que de cada dia mes aumentaven en tots els ordres i de que no's podia resistir lo que'ns portava la guerra i n'obstant el govern digué que primerament tenien de discutirse les reformes militars que'ls assumptes de caracter econòmic. Per altra banda, la contínua pressió que feien els lliberals exigint una vida mes intensa de les Corts juntament amb la discrepancia en quant a la discussió de lo econòmic, al tractar de les reformes militars que no eren res mes sinó per a afavorir a molts militars vacants com ho demostrà Romanones, no poguent-ho aguantar mes, caigué el govern.

Entraren els lliberals, que son els qui exigien una vida mes intensa de les Corts, se tancan aquestes sense discutir ni les reformes militars, ni'ls assumptes econòmics, ni res; se prorroguen els presupostos i el únic pensament del govern es veure si pot treure tants o quants diputats en les properes eleccions, seguint la mateixa política vella de caciquisme, sense preocuparse de la vida que atravesava el país, que es la mes tràgica que hagi passat, i això

no tenen vergonya de fer-ho els de dalt, emprò els de baix no ho deuen de consentir, pesi el que pesi, i costi lo que costi. (Molt bé.)

Espanya era el país que devia de treuren mes beneficis de la guerra, puix que tenim moltes mines per a explotar i molta extensió de terreny erm, i tot això ben cuidat ens hauria donat elements per abastir an els beligerants de tots aquets articles que no tenen, donant-nos un bon contingent de ingressos com ho han obtingut els altres països que ho han fet, i es mes, han creat moltes industries noves aquets països, mentres que aquí no s'ha creat res per a poguer donar menjar als molts obrers que are tenen que fugir a fora per a no morir-se de fam.

Are amb el carbó succeeix igual. Espanya necessita 7 mil·lions de tonelades i aquí se'n fan quatre, per lo que se'n tenen de importar el reste, tement-se que are hi posi dificultats Anglaterra a la exportació i de que se tinguin de parilitzar les poques industries que tenim, essent aixís que segons una estadística de no fa molts dies a Espanya se podria produir carbó en 700 vegades mes de lo que se'n necessita. Amb motiu de la guerra el nostre país es el que està mes malament i en canvi altres països com Anglaterra mateix, tot i sostenint la guerra, ha fet desapareixer la fam del seu territori, i avui els seus treballadors cobren els sous amb un 40 o 50 per cent de augment.

Aquí passa lo contrari; perque el govern no ha sapigut dirigir-ho, per manca de gent directora, demostrant la incapacitat d'Espanya en el sentit de no saber fer res. Quan la guerra acavi, se trovarà Espanya en una millora econòmica? No; quan acavi la guerra, el nostre país serà causa de una nova desgracia. Diguint-ho ja els concerts aduaners que les nacions centrals anuncien per a aplicar-se entre elles unes tarifes baixes i en canvi altres mes carregades per als països que no'ls han ajudat. I lo mateix entre'ls aliats; treient-ne la consecuencia de que Espanya, un cop acabada la guerra, quedarà aïllada i deixada, com avans passà amb Turquia, que constituia per a Europa un tros de terreny cridat a ésser repartit.

I quina serà la nostra solució? Heu's-aquí lo qu'es mes difícil, ja que per a nosaltres lo més dolorós no està en el Marroc, nó, ni en el règim actual, ni en la falta de cultura, ni en la manca de agricultura ni de industries, no; lo dolorós, lo sensible es que no hi hagi aquí una constitució forta de esquerres que se sàpiga posar al enfront de tot, amb procediments nous, que fos una garantia per a Espanya. I lo pitjor es que no solsament no hi es, sinó que no tenim confiança en nosaltres mateixos.

Jo crec que quan acavi la guerra vindrà una forta corrent d'esquerra en totes les nacions que avui lluiten, i aquells mateixos homes que han acudit a les trinxeres exposant la seva vida per a defençar llur patria de la opressió imperial no's pararan devant les actuacions velles i n'empendrán de noves per a deslliurar-se per a sempre mes de tota mena de aligarquies. Què ferem nosaltres devant de això? Quina obra imposarem? Jo crec que en aquest moment tenim la obligació de predicar, als homes de esquerra, els sacrificis necessaris que siguin menester fer per a defentsar la patria, aquesta mateixa patria que senten els altres i que que per a defentsar-la, se juguen la vida i el benestar, mil·lions i mil·lions de homes que senten el esperit de llibertat que'ns manca a nosaltres.

Per a salvar a Espanya, per a acabar amb els enemics de la nostra patria, tenim de fer tot el sacrifici necessari i acabar de una vegada amb tot lo que la pudreix i la corromp i es forçós declarar la

guerra a aqueixa oligarquia de capitalisme, militarisme i clericalisme, lluitar contra ells fins arribar a cantar victòria, com ho estan fent els països aliats contra els seus enemics.

Si aixís no ho fem, aquells mateixos enemics dels francesos, anglesos, russos i demés aliats, seran nostres enemics i deixarem de figurar com a nació en el mapa de Europa. (Perllongat aplaudiment.)

En Marcellí Domingo fou molt felicitat per tota la nombrosa i escullida concorrencia que'l havia oït, en la que hi havia un número considerable de socis pertanyents al partit Federal, Radical i Socialista, que honoraren amb sa assistència els salons de la nostra UNIÓ NACIONALISTA REPUBLICANA.

Del llibre en preparació
"Carraco imperial"

L'arribada d'un Proconsul

Era un dematí d'Abril, la sòlida Tarraco despertava, i'l sol tot just sortit l'amaraba de llum. Fresca brisa de primavera aromada de farigola, romaní i espigol embaumaba la ciutat. Per les grans portes de la *Ciutat patricia*, entraben carretades de flors procedents dels deliciosos jardins per aont llisca'l *Tulcis*. Toies immenses eren dutes a braços per robustos esclaus de les mes llunyanes terres.

Formiguejava la gent pels carrers amb cridoria inmensa, folla d'alegria, anunciant quelcom d'extraordinari. Els temples eren invadits per la multitud que hi portava ofrenes i'l fervor dels seus resos. Als suburbis, el poble en festa invadia les tabernes, e invocant a *Bacus*, les libacions se feien nomériques, acullint amb exclamacions ingenioses la paraula exaltada d'algun improvisat orador, la victòria d'un jugador de la morra o la presència d'un gran senyor, o d'un guerrer de fama, d'un centurió d'atlètica figura i port majestuós.

El bruït anaba amb augment, la gentada ho invadia tot febrament i's notaba un afany inusual. Se consultaven les *clepsidres* que alguns filòsops duïen mostrant-les a la multitud.

Dintre i fora del *Arce* l'excitació era mai vista: soldats brunyint las armes, transmetent les ordres que del *Palau del Consul* venien, i obrint-se pas entre la gentada admirada.

Del *Forum* aont s'havian reunit, sortien a colles els *quirites*, magestuosos, amb l'ampla toga, mitj tapada per la *lucerna*, ribetejada de porpra, altius, solemnes, la faç, d'una noblesa insuperable, ben reparada o poblada de rizada i cuidada barba, mes orgullosos que mai, provocant el respecte de tothom, saludats i rebuts amb crits de ¡Salve! que aixordaben, omplint-se de flors els carrers al seu pas.

La *Via triumphalis*, regada de fresc, coberta de flors, era maravellosa catifa adoranta que tothom respectaba per a que sols la trapitjesin los que habian d'arribar.

De tant en tant, d'un ample vestibul de mansió senyorial, sortia rica comitiva, families poderoses d'*augustols* o de noble nisaga indígena, acompanyada d'un seguit de lliberts i esclaus: dues doncelles amb sencill *peplo* blanc, los braços nusos, i'l cap senyit per ample cinta blanca caient esquena avall la cabellera esplèndida. La *porpra*, el signe de noblesa portat amb majestat pels pares, tapant en alguns la lluenta corasa, coberts amb el casc d'onejantes plomes amb l'ample espasa pendent del cinturó i calpejant la cama empresonada en los lligams de la sandalia.

Les *termas* son un viver de gent, pels seus portics, pels seus magestuosos passejos, en animades converses se parla de la Roma ausent, se recordan prodigis de *lanistas*, argucies de lluitadors, sabiduries d'ingeniosos filòsops, prediccions d'oracles, apostes creuades, *quadrigues* famoses, victories de les armes imperials... Franques salutacions, galanes frases d'amistat i deferencia, se senten d'un lloc al altre; l'entusiasme augmenta i poc a poc, obeint els crits dels portadors de les *clepsidres* la gent comensa a devallar cap al *Circ*.

Passa allavorens per davant del esplèndid pòrtic enorme palanqui portat per robustos esclaus de la *Vumidia* de negror d'èbano i rodejat d'un exèrcit

d'*augustals*. Per entre'ls plecs de les cortines surt un bust de hermosa matrona en la plenitud, lluint esplèndides joies i una bella cara que amb noble somriurer saluda amb afecte a la multitud que la aclama entre ovació deliranta... ¡Salut divina!... ¡Salut Venus!... ¡Salve divina Julia!...

Pels camins, amb tunels de verdor, dels afores, va venint enorme gentada de senyors i esclaus que abandonen les fresques viles que banya'l *Tulcis*, sumantse a la llarga corria que's dirigeix cap a la mar, cap al *Circ*.

I finalment, anunciant son pas amb llarc i melodiós toc de trompetes, el *Consul*, seguit de tots els personatges oficials, habillats amb ropatges i uniformes vistosos, amb l'*dliga-simbol*, la *lloba-simbol*, signes suprens de la nació mes forta del mon, va baixant l'ample i blanca escalinata de marbre brom, decorada amb estàtues d'alabastre d'execució maravillosa, que del *Palau* fins a la vora del mar porta.

La llum esplendorosa batent sobre la multitud i reflexant sobre'l marbre i sobre la lluentor d'armes i coraces impedeix a la gentada borratxa d'entusiasme gosar de l'aconteixent fins que si és a la vora.

De sobte, del mar, com un trò, ve un soroll metalic que s'inicia suau i va creixent, i la gentada esclata en udol formidable. Inmens clam de ¡salve! reb l'arribada de la esquadra que s'apropa, i an aqueix clam segueix un silenci mes eloqüent encara.

Els ulls no donen l'abast, l'impresió de solemnitat es inesborrable. Aqueix mar diví, aqueix mar breçol de civilització, aqueix mar essencialment llatí, pla, quiet, blau, i mes de cent *trirrenus*, apart de embarcacions menudes, que a vela i rem s'acosten cap a terra, les *veles de porpra* al vent amb sa vigorosa nota roja destacant sobre la blavor de cel i mar, el solemniat silenci que permet sentir el ritme dels remers que estoicament marca l'*hortator*, assegut en son sitial de popa, picant amb son martell sobre'l marbre de la seva taula, mentres un bosc de llanses i corasses brillantíssimes que enlluernen van omplint les cobertes, i a proa les trompetes saluden la ciutat, la gran *Tarraco*, la predilecta de *Roma*.

Es la periodica visita, es la llaçada que's torna a apretar, es lo recort de la Patria ausent per uns, odiada terra sobirana per pocs, i per tots penyora de vida rica, treball protegit, honors, seguretat en vidas i hisendas, refermant lo recort de que també'l tarragoní, per merit propi i gracia especialíssima es per les lleis tant *cives romanum* com lo nascut a la *Ciutat Eterna*.

Saltan a terra entre vives i abraçades, i son portats en triomf per los carrers en catifets de flors, orgullosos, farrenys, esculpturas viventas... Cada un d'ells es *Roma, Roma* forta, dominadora, protectora, mare, artista, sabia, mentres lo sol batent demunt de la *Ciutat imperial* s'abraona sobre tot vivificantla.

Ja davant del *Palau*, baixa del palanqui l'esplèndida matrona de sang indígena *Julia* i fa ofrena al nou *Proconsul* d'una toya entre'ls viscas i Salves de la multitud borratxa de sol i d'entusiasme; es la benvinguda afectuosa, es l'abraçada de la vella *Tarraco* a la *Ciutat Eterna*.

PERE MARTELL.

Tarragonines

Els proposits sont de tractar en aquesta secció, de coses tarragonines en els diferents aspectes de la seva vida, i avui ho farem de la nova constitució del Ajuntament, ja que creiem que no será pas aquesta la última vegada que haurém de ocuparnos de la seva gestió.

Per dissort de Tarragona i dels elements esquerrens tenen una majoria dins el Ajuntament els elements que's diuen conservadors i els carlins i com a consecuencia porten el govern de la ciutat, si be els hi mana l'Alcaldia, designada per R. O. com tenen per costum els monarquics quant la persona que sería designada per la majoria no es afecte en un tot al partit que governa.

Se'n pot donar per ben satisfet l'arcalde de Tarragona que tot essent de la Lliga accepta el nomenament de R. O.

No se pas com se ho arreglará la Lliga de Tarragona amb la seva companya de Barcelona, doncs mentres totes les noves son de que aquesta se'n va de brasset amb En Maura la Lliga de Tarragona trampolineixa amb En Romanones.

No se pas quant torni Cambó com se les arreglará.

La majoria actual, jutjant pels antecedents de sempre, no creiem fassi gran cosa de bé i ho comprova ja la forma de distribuirse els carrecs al constituirse l'Ajuntament; el partit conservador fa ja anys que ha tingut la virtut de no fer res de profitós ni deixar fer als altres procurant sempre posar entrebancs.

Pero no es aquest tot el mal del nostre Ajuntament, sino que are, tal com se han posat les coses ja tenen imitadors hi sembla que talment la minoria popular vol també seguir les petjades dels conservadors i de aqui que en les sessions, per coses les mes insignificants, es perdin hores i mes hores i que, com la primera de la tanda, cada sessió durará 7 i 8 hores; aquesta duració nosaltres l'aplaudiríem si fos per a tractar de coses utils per a la ciutat, pero havem de recriminarles quant sols serveixen per a tractar coses petites.

La situació del actual Ajuntament, nosaltres havem de dirho amb sinceritat ens satisfá hasta cert punt, doncs al fi i al cap sont els que el constitueixen elegits pel poble i aquest per lo tant en sufrirá les consecuencias, quines nosaltres preveiem serán deplorables i si bé les sentirem per lo que afecta a nosaltres que cap culpa hi tenim, ens alegrarém si aquesta gestió entre en l'ànima del poble nostre, per a ferlo despertar i veurer que de la gent monarquica pocs benifets en pot esperar ja que en ells podrá sempre mes l'interés egoista del partit que no el de la ciutat.

Aixís doncs la nostra minoria te un paper brillantíssim a fer o sigui la de fiscalitzar severament i deixantlos que ells se barallin; i esperar temps mellos en que la raó i la justícia se impossin, fent que vaijin al govern de la ciutat, els que sols hi van allí per idealitat i per esperit de sacrifici.

Nosaltres seguirem la nostra tasca de sempre jutjant a cada hu per lo que's mereixi i procurarem sempre que les nostres censurens o aplaudiments siguin ben despassionats, si be sempre ben contundents sense donar lloc a dúptes, i en aquesta tasca confiem tindrèr al nostre costat a tota aquella gent de idealitat que prou n'hi ha a Tarragona i en qui nosaltres esperem veurer prompte al nostre costat, com ja quedá demostrat en les darrereres eleccions que apesar del poc temps que porta de actuació el nostre partit tingerem una votació que demostrá una gran forsa que encar que naixenta, propulsora de un demá victoriós.

El Mestre Morera i l'Orfeo tarragoní

Arribém un poc massa tard per a parlar amb l'extensió acostumada del Concert que la nit del 28 de Gener va donar el nostre benemérit «Orfeo». Feia algún temps que no s'el havia oït cantar i l'espectació era gran. Bon remei per a molts.

El «Coliseo Mundial», seti aon l'«Orfeo» doná l'anunciat Concert anyal en obsequi dels seus socis protectors, presentaba un bellíssim cop de vista. Tota la nostra gent catalanesca i la que sab estimar l'art sense reparar en la procedencia, se congregá al luxós teatre, i és que aquesta vegada, si bé l'«Orfeo» era el motiu, en canvi el pretext que completaba el motiu, era el del mestre Morera, qui va venir per a presenciar l'estrena de la seva composició *Remordiment*, a la que hi va escriure la lletra el nostre excelent amic i pulcre poeta, senyor Ruiz i Porta.

I dirém, doncs, que l'«Orfeo» va executar a tota maravel·la el seu difícil comès, escoltant un seguit d'aplaudiments, que reunits formaren una acabada xarxa d'ovacions; però va vindre la segona part, tota composta d'obres den Morera que des d'un pal-

co assistia al moment an ell dedicat. Públic i Orfeo van passar a ser una sola causa.

Van lliscar suauement *Primavera eterna*, *Comte l'Arnau* i *Montanyes de Canigó*, bellament, molt bellament cantades, i *Sota l'olm*, que's va tenir de bisar en mig de xardorosos aplaudiments. *Remordiment*, en estrena, i el pot de confitura de la vetlla, va donar motiu a que la gent fes an en Morera i an en Ruiz i Porta una merescuda ovació d'agrahiment. Va tenir que repetir-se per a satisfer al públic que ho demanà amb insistència. Nova ovació que dura finses que comencen les primeres notes enjogasades de la sardana *La cançó nostra*. A prec de la multitud que ha restat embadalida mentre l'Orfeo estrenava maravellosament la més bella de les dancés, en Morera, l'Enric Morera, el nostre, el qui com en Guimerà en el teatre ens ha fet vibrar i conmour, el qui ha fet una música catalana tradicional, primer; épica més tard, mundial ara suara, el músic dels nostres poetes catalanistes, el músic de les follies de vint anys enrera se presentava als nostres ulls com una dolça i pura realitat, després d'haver-lo somniat cent voltes. Perque en Morera per a Catalunya ha sigut sempre una esperança per a la mateixa música catalana, i avui que'l veiem ja en realitat, ens empenyem en volguer-lo veure sols com una esperança. I és que és aixís: esperança nova la d'avui que quan se transformi en acció viventa deixarà llúm i fragància en el jardí de la música catalana, llúm i fragància que avui escampa com estela lluminosa, però, que demà, quan l'obra den Morera se sospesi i analitzi, podrà estimar-se com un valor tan alt i positiu com el de qualsevol altre dels de més valúia en l'ordre científic de la nostra terra.

En Clavé podia haver fet una revolució cantant amb els coros. En Morera la va començar a fer, i és home de prou grapa per a fer-la quan la Patria li demani.

Un músic és tot art i harmonia, però quan aquest es diu Enric Morera, l'art, l'harmonia, la catalanitat i la bravesa es junten i formen un sol bràs: el seu quan dirigeix al poble que canta.

En la impossibilitat d'allargar més aquesta ressenya per exigencies en la compaginació d'aquest periòdic, ens veiem precisats a fer punt, deixant per a un altra ocasió poguer esplaiar-nos com voldríem sobre música catalana en la seva relació amb el poble de Catalunya i la part emotiva que ella val i representa. Disculpi-m'en tot, i en especial el mestre Gols, i valgui la meua felicitació per la seva *Filadelfia*, molt fresquívola i traçada. També per als cantaires, professora senyoreta Quesada al cap, i senyorettes solistes, sentint no recordar ara els seus noms. Un fort aplaudiment a tots, i a tots l'enhorabona.

B. M. i B.

Els Cinemas de Tarragona

Lector: a tú, que si ets jove seràs també per llei natural i fatalista empedernit assistent als nostres Cinemas, vull recomanar-te aquestes ratlles tractant dels dos a quins acostumo freqüentar, «Moderno» i «Mundial», puix que al «Patronat» no hi vaig—no puc sofrir l'ambient misteriós d'aquella sala; no puc sofrir aquella arquitectura estafalaria i ridícula... Talment sembla un d'aquells célebres *cabarets de Montmartre*, del Infern o de la Mort en estat de abandono...; d'un moment a altre s'espera l'aparició expontània i atronadora d'un esperit d'ultra-tomba que vingui a divagar sobre l'existència del jo després d'aquesta vida...

Ving, doncs, amic lector, a escriure quatre mots i a posar-los a la teva censura confiat en que has de donarme la raó:

Era la diada de la Candelera. De tal manera estimulaven el desitg del passejant els grans i per demés artístics cartells anunciadors de películes i *films d'art* en les fatxades dels nostres Cinemas, que no vaig poguer-me sustreure a tal força atractiva i impulsat pel desitg de passar unes hores agradables, vaig entrar al «Mundial»...

«Un solo corazón», per en Marquina i interpretat pels eximis Mendoza i Guerrero...—¡Això va bé!

Al traspasar la porta ens diu un empleiat amb veu agre:—El cigarro—. I endevinant lo que deuria voler dir, instintivament el llancem, un meu amic i jo.

Amb tres graus sota zero i amb els peus a una nevera, se comença la pelícola de la tarda. Realment es bona, però ¡senyors, no n'hiha per a tant! Lo que jo no faria seria aconcellar a ningú a que la anés a veure al «Mundial». ¡Allò no és una projecció de pelícola sinó una veritable pluja de pelícola! ¡Quin defici de bellugar-se! ¡Està continuament fent un zig-zag irritant que fins ataca als nervis! Per lo demés, el *film* està deslluït per un excés de llegendes. Es veu que Marquina tenia massa coses per a dir, puix que totes les escenes se veuen freqüentment interrompudes per les interminables explicacions.

La sessió es llarga i amb tal espai de tems se trova un, privat de fumar. ¡No está mal! pero tampoc es equitatiu que mentre's als homes s'els imposi la tortura de no fumar se permeti a les gentils senyores fastidiar al pròxim amb la pantalla dels seus descomunals barrets... amén de quiscún senyor mal educat que fa lo propi...

Peró senyors, es que darrera els palcos no hi han llotges des de les quals no es pot molestar a ningú amb i estar cobert? ¡Buena, s'acaba la pelícola, i després; s'ha acabat tot!—No hi ha atracció!

I ens ve a la memoria, els dos rals abonats a taquilla; i l'abstinència de fumar; i'ls capells d'aquelles senyores—d'un modo o altre se les ha de anomenar—que vos han fet estar amb el coll estirat mes d'una hora; i ens vé a la memoria el fret del cos i'l glaç dels peus; i ens vé a la memoria la pelícola tan mal projectada; i ens vé el convenciment de que no se vos ha tractat bé...

Havent sopat adressém nostres passos cap al «Moderno». Hi ha anunciada com atracció, la gentil Gloria Gil. Entrém, i una atmosfera aspesa, carregada de fum, ens priva quasi bé de respirar.

Transcorra el tems i les películes insulses i vulgars van fent la seva aparició. Sort hi ha de que están molt ben projectades. Aquella ficseza dona gust.

Tot'hom fuma, i, jo, al veure aquell descaro m'oblido de la lliçó rebuda a la tarde en el «Mundial», i fumo. Vé un senyor molt atent—empleiat de la casa—i hem diu que sense llençar el cigarro, no l'exibexi tant. En aquell precís moment se poden comptar sis o set mistos ençesos qual flama forada amb un punt vermell l'espai ennegrit de la sala... son altres tants ciutadans que encenen un vegnero de quince o de vint... Un policia, dret, els contempla, i en actitud filosófica medita, medita...

Apareix, per fi, l'*etoile*.

Canta amb bastanta gracia, sobre tot, en «*Le traducteur del journal Parisienne*» està admirable. Jo crec que ni la Meller ho faria mellor.

En canvi assessina de un modo lamentable la *serenata* d'en Tosseli. ¡Allò no es cantar ni declamar! En dir-te, amic lector, que per a cantar *Es mi dulce canto, canto de amor...*, diu *Es mi dulce caarto, carto de amor...*, está dit tot. I, a tot aixó aquell manipulador que des de la cabina enfoca la llum de tons distints en tan mala pata, demostrant un desconeixement tan gran de l'harmonia dels colors que, realment, atropella.

Per fi de festa, una d'aquelles *gracietes* tan desgraciades de la casa Keystone...

Heu's-aquí lo que havem vist el dia de la Candelera en els Cinemas de Tarragona.

No podem clourer aquestes ratlles sens signar uns mots finals.

Hi ha una legislació vigent i especial per a aitals espectacles i en ella si troven unes mides molt encertades en quan a condicions que deuen reunir els locals, amplada dels passadisos laterals, amplada de les files de llotjes, portes de sortida, etc., etc. Doncs bé, a Tarragona s'està burlan d'una manera molt graciosa aquesta legislació. Prou serán amples els passillos i prou hi haurán portes d'excés; pero com a la taquilla mai diuen que nó, la gent va fent entrada i s'omple... s'omple..., i arriben a desapa-

reixer els passillos, i les portes, i l'aire, i tot, fins que la sala esdevé una verdadera massa humana.

¡En cas de un sinistre? ¡Oh, en cas de un sinistre...!

¡La llàstima fora que en cas d'un sinistre, entre'l nombre de víctimes no s'hi contarien, segurament, ni les autoritats ni el propietari!

R. X. SACANELLA.

NOVES

Per motius que no son del cas menudejar i a la vegada per haver reorganitzat la Redacció, RENOVACIÓ ha suspés durant el passat mes de Gener sa publicació, quina reanunciació n'és el present número, prometent a nostres soscriptors i llegidors que nostre periòdic torna a la lluita amb mes braó que mai i disposat a intervenir en tots aquells assumptes que cregui necessari i de una manera eficaç en els referents a la localitat.

En la propera setmana reanuscem la secció «De l'Ajuntament», que asiduament donarem compte de la vida de aquesta corporació que de tant interés és per a tots.

El nou Concell directiu de la nostra UNIO NACIONALISTA REPUBLICANA ha quedat constituit en la següent forma:

President: En Antoni Pelegrí

Vis-President: En Josep Arana

Caixer: En Josep Ramón

Comptador: En Josep Mas

Secretari: En Lluís Arís

Vis-secretari: En Josep Gil

Bibliotecari: En Emili Curull

Vocals: En Agustí Lliteras, En Joan M. Piñol, En R. Homedes Mundo, En Antoni Ventura, En Pau Boronat i En Joan Altés.

Felicitém als nostres companys i amics, i esperém que la seva tasca será altament patriòtica.

A son degut temps, En Robert Guasch, ens feu assaber amb atenta comunicació haver-se posessionat de la Alcaldía de la nostra ciutat, per R. O. nomenat. Agraits de l'atenció.

La Comissió organitzadora dels balls de disfresses «Gatzara (S. A.)» ens prega fem constar son agraiment per les moltes proves de simpatia i encoratjament que ha rebut amb motiu de unes fulles escampades per uns *Professors* musics.

A tots resten reconeguts i per a tots arribará son dia. Ara es Carnaval i per çó que millor que ha trovat «Gatzara (S. A.)» es organitzar un extraordinari ball, quina data se senyalará aviat, aont hi farà sa presentació una *banda, orquesta o murga*, encare no se sap be el que será, i que cridarà fortament l'atenció.

Avans serán exposats els certificats de naixement dels professors que la compondran per a evitar mes rabiolis musicals.

Res que «Gatzara (S. A.)» espera acontentar a tots per mal genit que tinguin i demostrará que sap fer broma malgrat la cridoria d'uns senyors que mai se han entés i que ara fan com aquells que sols se recorden de demanar i reclamar *drets*, sens recordar-se ni de sos mes rudimentaris deures.

El Agent de la Companyia de Segurs «La Urbana» ens ha enviat un calendari de fulla mensual. Mercés per l'atenció.

Orfeo Tarragoní

Se convoca als senyors socis orfeonistes i protectors de l'Orfeo tarragoní a la Junta general ordinaria que tindrà lloc, en son hostatge social, el propiament dimecres dia 9 de l'actual, a les 22-hores, recomanant-se la mes puntual assistència.

Tarragona 3 de Febrer de 1916.—P. A. de la J. D.—El Secretari, *Josep Vidal i Ras*.

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÀ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroteràpia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÀ

*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melgè
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissabte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany: Escribanies : Plumes
 Stilográfiques : Pesa-carries : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

FERRETERIA MALLOL

Bateria de cuina :: Eines de totes classes :: Articles per
 a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos — — Articles per a Sports

Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona

Sastreria Novitat

LLUIS MONTSERRAT

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA

PERE SIMÓ ROMEU

ESPECIALISTA EN ENFERMETATS DE LA BOCA I DENTS

Curació de la cariç dentaria i abturacions en plata, platino, marfil : Orificacions : Tre-
 ball d'escola americana : Ponts, corones, pivots, dent espiga : Dents i dentadures de
 totes classes i preus : Cirurgia i tractament pràctic-modern per a la curació de les enfer-
 metats de la boca i extraccions.

CONSULTA tots els dies, de 9 del matí a les 4 de la tarda, menys els diumenges.

RAMBLA SANT JOAN, 53, PRAL.
 TARRAGONA

AL DIA

Rambla de Sant Joan, 40

NOVITATS

BISUTERIA

PERFUMERIA

BRODATS

ROBA BLANCA FETA

CORBATES

GUANTS

COLLS I PUNYS

BANOS I STORS

HIMALAYA

El rei dels
 licors estomacals

FABRICANTS:

Fills de Joan Vilá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en
 l'Exposició
 de Buenos Aires.

Demanenlo en els cafès i pasteleries

Indicat per a casaments,
 batetjos i banquets

Perruqueria Americana

SERVEI APARTAT
 PER A CADA CLIENT

Massatge facial elèctric

UNIO, 3

Casa Lliteras

Recomana al públic
 sos acreditats Cafés

Torrefacció diària

Gran assortit de articles
 del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la
 qualitat dels seus gèneros.

Servei a domicili

MAJOR, 3

TARRAGONA

Francisco Potau

Calçat fet
 i a la mida

Rambla S. Joan, 52

TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

= DE =

FREDERIC MIRET

Fruites fresques, embutits, flam-
 bres, conserves, vins, xampanyes
 :: i tota classe de comestibles ::

UNIO, 28 — TELEFON 245

TARRAGONA

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

Corbates i articles per a home

GILABERT GERMANS

PREUS BARATOS

JOAN ESBERT

FARMACÈUTIC

UNIO, 22

FRANCISCO COCA

Lo millor en comestibles

RAMBLA DE CASTELAR, 24

MENJADORS DEL JARDÍ

FRANCISCO LÓPEZ

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
 endavant i a la carta.

Hospedatges per temporada a preus con-
 vencionals.

: Habitacions amb llum elèctrica :

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice Co. L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic

Un excelent refresc

El millor aliment en les
 malalties i convals-

cencia

Se ven per tot arreu

Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopèdics (TRENCATS)

Molts son els qui venen braguers, emprò molt pocs saben construir-ne.
 Costa col·locar un braguè, però moltíssim costa construir-lo, doncs avans que col·locarlo bé es
 indispensable sapiguero construir, perquè sense la ciencia i pràctica de construcció mai pot ad-
 quirir-se la de col·locació.

El BRAGUER-ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el mes pràctic i
 modern per a la retensió i curació de les hernies per cròniques i rebel·des que siguin.
 Grans existencies de BRAGUERETS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la
 infancia i tot la concernent a Cirurgia i Ortopèdia.

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALS

CASA MONTSERRAT - UNIO, 34 - TARRAGONA